

УДК 619:616.99.3:615.35:636.4
© 2017

*Євстаф'єва В. О., доктор ветеринарних наук, професор,
Мельничук В. В., кандидат ветеринарних наук,
Манойло Ю. Б., асистент*

Полтавська державна аграрна академія

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ФЕРМЕНТНО-ПРОБІОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ЗА ДЕГЕЛЬМІНТИЗАЦІЇ СВИНЕЙ

Рецензент – доктор ветеринарних наук, професор А. А. Замазій

Представлені результати наукових досліджень щодо вивчення ефективності застосування сучасних ферментно-пробіотичних засобів у поєднанні із антигельмінтним препаратом за спонтанного езофагостомозу свиней. Встановлено, що використання пробіотика та ферментно-пробіотичного засобу у процесі проведення дегельмінтизації підвищує інтенсивність антигельмінтики «Бровермектин-на 2 % водорозчинного», скорочує терміни одужання інвазованих свиноматок та сприяє підвищенню середньодобових приростів маси тіла поросят і збереженості поголів'я молодяку.

Ключові слова: свині, езофагостомоз, лікування, ефективність, «Бровермектин 2 % водорозчинний», «Вітацел-Ф», «Емпробіо».

Постановка проблеми. Пріоритетними завданнями розвитку агропромислового комплексу України є забезпечення населення високоякісними продуктами харчування тваринного походження, підвищення конкурентоспроможності тваринницької галузі та гарантування продовольчої безпеки держави. Аналіз сучасного стану свинарства свідчить, що важливими перешкодами на шляху розвитку цієї галузі є кишкові нематодози. З них провідне місце займає езофагостомоз – захворювання, що має значне поширення як на території України, так і за її межами [2, 3, 4].

Тривале паразитування нематод у свиней викликає порушення обмінних процесів, імуносупресію, відставання в рості й розвитку, втрату маси тіла [7]. Все це призводить до зростання виробничих витрат: збільшення періоду відгодівлі, зменшення середньодобових приростів, зростання конверсії корму, витрати на закупівлю ветеринарних препаратів [5].

На сьогодні використання кормових добавок із застосуванням пробіотиків та пребіотиків є найбільш ефективним засобом для лікування і профілактики хвороб шлунково-кишкового тракту свиней, а дослідження ефективності сучасних препаратів у разі езофагостомозу за допомогою кормових добавок є перспективним напрямом наукових досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Езофагостомоз відносять до числа найбільш розповсюджених кишкових нематодозів свиней [6]. Патогенний вплив езофагостом на організм свиней складається з місцевої механічної і токсичної дій личинок цих паразитів на стінки товстих кишків. Одночасно на пошкоджені личинками тканини впливають і продукти життєдіяльності мікроорганізмів, яких інокуюють личинки езофагостом із просвіту кишечника в товщу його стінки [9].

Доведено, що гельмінти негативно впливають на нормальну мікрофлору організму хазяїна, викликаючи дисбактеріоз, який ускладнює перебіг паразитарного захворювання і нерідко обумовлює тривалу дисфункцію кишечника. Одним із факторів, здатних активізувати вплив умовно-патогенних мікробів на організм тварин, є нематоди, зокрема збудник езофагостомозу [1].

Нормалізація складу мікрофлори кишечника сприяє звільненню свиней від нематод. Однак процес відновлення мікрофлори шлунково-кишкового тракту тривалий. Тому окремі науковці для скорочення термінів відновлення мікрофлори шлунково-кишкового тракту тварин пропонують застосовувати пробіотики – природні ад'юванти, живі мікроорганізми, введення яких в організм тварини та людини сприяє підтриманню і відновленню біологічного балансу його нормофлори та має позитивний ефект. Вони також дають можливість усунути явища дисбактеріозу, який виникає за рахунок використання антигельмінтиків, і сприяють якнайшвидшій нормалізації мікрофлори кишечника та його функціональної діяльності [8].

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що комплексний підхід до проблеми езофагостомозу і спричиненого ним дисбактеріозу дає змогу більш успішно проводити заходи, спрямовані не тільки на ліквідацію інвазії, а й на нормалізацію мікрофлори кишечника хворих тварин.

Мета досліджень – визначити ефективність сучасних препаратів за езофагостомозу свиней.

Основним завданням було вивчити показники збереженості та продуктивності поросят у випадку лікування свиноматок, хворих на езофагостомоз із застосуванням антигельмінтних препаратів та ферментно-пробіотичних засобів.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили впродовж 2015–2016 рр. в умовах ТОВ «Октан» Зіньківського району Полтавської області на супоросних свиноматках української білої породи, спонтанно інвазованих езофагостомозом (II – від 876,8±19,93 до 889,6±28,44 ЯГФ).

Були сформовані три дослідні і дві контрольні (хворі та клінічно здорові свині) групи по п'ять голів у кожній. Свиноматкам препарати задавали за місяць до опоросу.

Свиням першої дослідної групи випоювали груповим способом «Бровермектин 2 % водорозчинний» у дозі 1 мл/50 кг маси тіла одноразово. Розраховану для всього поголів'я дозу препарату розводили в одній третині добової норми питної води та випоювали упродовж однієї доби.

Свиням другої дослідної групи випоювали груповим способом «Бровермектин 2 % водорозчинний» у дозі 1 мл/50 кг маси тіла одноразово та одночасно застосовували пробіотик «Емпробіо», який задавали разом з питною водою у дозі 40 мл на голову 15 діб поспіль.

Свиням третьої дослідної групи випоювали груповим способом «Бровермектин 2 % водорозчинний» у дозі 1 мл/50 кг маси тіла одноразово та одночасно застосовували ферментно-пробіотичний препарат «Вітацелл-Ф», який задавали разом з комбікормом у дозі 1 кг/т корму 30 діб поспіль.

Свиней *контрольних груп* не дегельмінтизували.

Ефективність антигельмінтика та у комплексному його застосуванні з пробіотиком і пребіотиком визначали на першу та 30 добу після опоросу в дослідних та контрольних групах свиней визначали: кількість поросят під час опоросу, масу тіла, середньодобові прирости та збереженість поросят.

Статистичну обробку результатів експериментальних досліджень проводили шляхом визначення середнього арифметичного (M), його похибки (m) та рівня вірогідності (p) з використанням таблиці t-критеріїв Стьюдента (С. Н. Лапач та ін., 2001).

Результати досліджень. З метою визначення ефективності випробуваних препаратів одночасно на першу та 30 добу після опоросу в дослід-

них та контрольних групах свиней враховували наступні показники: кількість поросят під час опоросу, масу тіла, середньодобові прирости та збереженість поросят (див. табл.).

За результатами проведених досліджень встановлено, що препарат «Бровермектин 2 % водорозчинний» виявився високоефективним антигельмінтиком за езофагостомозу свиней (EE, IE – 100 %), повне одужання свиней встановлювали на 14-ту добу експерименту. Отримані результати терапевтичної ефективності підтверджувалися і за показниками кількості поросят під час опоросу, маси тіла, середньодобових приростів та збереженості поросят, отриманих від свиноматок дослідних та контрольних груп.

Так, хоча і застосування «Бровермектину 2 % водорозчинного» хворим на езофагостомоз супоросним свиноматкам призводило до підвищення вищезазначених показників на 20,69–26,75 % (p<0,05–0,01) порівняно з хворими свинями, яких не дегельмінтизували, водночас ці показники були нижчими на 3,33–28,92 %, 12,50 (p<0,05–0,001) порівняно з клінічно здоровими свинями. Такі дані ще раз підтверджують те, що відновлення організму дегельмінтизованих тварин відбувається тривало і потребує комплексного лікування. За одночасного застосування хворим свиноматкам антигельмінтика і пробіотика «Емпробіо» показники кількості поросят під час опоросу, маси тіла, середньодобових приростів та збереженості поросят були вищими на 1,69–24,76 % порівняно з аналогічними показниками у свиноматок, яким застосовували тільки «Бровермектин 2 % водорозчинний».

За одночасного застосування хворим свиноматкам антигельмінтика та ферментно-пробіотичного засобу «Вітацелл-Ф» показники, що визначалися, також були вищими, ніж у першій (на 6,37–36,86 %) та другій (на 4,84–27,11 %) дослідних групах і виходили на рівень показників у клінічно здорових свиноматок. Кількість поросят на одну свиноматку за народження становила 12,4 гол., на 30-ту добу – 12 гол., збереженість поросят становила відповідно 96,8 %. Загальна маса гнізда у свиноматок третьої дослідної групи становила 16,86 кг, на 30-ту добу – 170,9 кг. Жива маса поросят у свиноматок третьої дослідної групи становила за народження 1,34 кг, на 30-ту добу – 14,24 кг. Середньодобові прирости поросят, отриманих від свиноматок після комплексного застосування антигельмінтика та ферментно-пробіотичного засобу, дорівнювали 430 г.

ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

Показники ефективності застосування сучасних препаратів у процесі лікування свиней, хворих на езофагостомоз

Показники ефективності	Групи тварин				
	Дослідні			Контрольні	
	№ 1	№ 2	№ 3	хворі	клінічно здорові
«Бровермектин 2 %»	«Бровермектин 2 %» + «Емпробіо»	«Бровермектин 2 %» + «Вітацелл-Ф»			
Кількість поросят на одну свиноматку, гол.:					
за народження	11,6±0,50 *	11,8±0,37 **	12,4±0,24 **	9,2±0,66	12,0±0,44
на 30-ту добу	9,8±0,48 * ■	10,8±0,37 ***	12,0±0,31 ***	7,6±0,50	11,2±0,2
Збереженість, %	84,71±4,00	91,48±0,26 **	96,79±1,96 ***	82,83±1,99	93,71±2,89
Загальна маса гнізда, кг:					
за народження	13,82±0,53 *	14,58±0,36 **	16,86±0,48 ***	10,92±0,92	15,16±0,82
на 30-ту добу	107,9±2,67 ** ■■■	143,4±2,04 ***	170,9±4,82 *** ■	79,04±7,73	151,8±6,74
Жива маса поросят, кг:					
за народження	1,19±0,06	1,22±0,04	1,34±0,02 ** ■	1,16±0,04	1,24±0,04
на 30-ту добу	11,22±0,45 ■■	13,3±0,49 **	14,24±0,14 ***	10,38±0,57	13,54±0,51
Середньодобові прирости, г	335,66±12,99 ■	402,6±15,39 *	430,0±5,05 **	314,68±25,19	418,6±23,13

Примітка: * – p<0,05; ** – p<0,01; *** – p<0,001 – відносно показників контрольної групи хворих тварин; ■ – p<0,05; ■■ – p<0,01; ■■■ – p<0,001 – відносно показників контрольної групи клінічно здорових тварин.

Висновки:

1. «Бровермектин 2 % водорозчинний» є ефективним лікарським засобом за езофагостомозу свиней, водночас комплексне застосування антигельмінтика і ферментно-пробіотичних препаратів підвищує ефективність дегельмінтизації.

2. Ферментно-пробіотичний засіб «Вітацелл-Ф» та пробіотик «Емпробіо» за дегельмінтизації хворих свиноматок призводили до підвищення показників середньодобових приростів та збереженості поросят.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Довгий Ю. Ю. Особенности эпизоотологии нематодозов охотничей фауны на примере поголовья диких кабанов из Государственного лесохозяйственного хозяйства «Дубенское» Ровенской области / Ю. Ю. Довгий, Д. В. Фещенко, В. Л. Бегас // Паразитарные болезни человека, животных и растений : тр. IV Междунар. научно-практ. конф. – Витебск, 2008. – С. 328–330.

2. Євстаф'єва В. О. Асоціативні інвазії свиней в умовах Лісостепу і Степу України : автореф. дис. ... д. вет. н. : спец. 16.00.11 «Паразитологія» / В. О. Євстаф'єва – К., 2010. – 34 с.

3. Новая технология производства свинины с законченным циклом на собственных кормах /

[Гегамян Н. И., Пономатев Н. М., Мошкучело И. В. и др.] // Свиноводство. – 2003. – №1. – С. 17–21.

4. Рибалко В. П. Наукові аспекти розв'язання проблеми дефіциту свинини в Україні / В. П. Рибалко // Тваринництво України. – 2006. – №2. – С. 2–4.

5. Сафиуллин Р. Т. Система подготовки для паразитологических исследований «PARASEP» и ее апробация для диагностики гельминтозов свиней / Р. Т. Сафиуллин, С. К. Шибитов, А. В. Котков // Российский паразитологический журнал. – 2008. – №3 – С. 88–93.

6. Стибель В. В. Аналіз гельмінтологічної си-

туації серед свиней у господарствах Львівської області / В. В. Стибель // Науковий вісник ЛНАВМ ім. С. З. Гжицького. – 2004. – Т. 6, Ч. 1. – №2. – С. 197–198.

7. Шаполатов Ж. Клинический симптомокомплекс и формы течения экспериментального эзофагостомоза свиней / Ж. Шаполатов, Л. Дустова // Болезни сельскохозяйственных животных : труды УзНИВИ. – Т. XXX, Ч. II. – Ташкент, 1981. – С. 105–113.

8. Шаполатов Ж. Ш. Паразитарные болезни свиней / Ж. Ш. Шаполатов. – Т. : Мехнат, 1987. – 184 с.

9. Experimental Oesophagostomum dentatum infections in the pig: worm populations resulting from trickle infections with three dose levels of larvae / [Roepstorff A., Bjuhn H., Nansen P. et al.] // Int. J. Parasitol. – 1996. Vol. 26 (4). – P. 399–408.